Lieta Nr. 42426006
Nr.A1984-07/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2007. gada 29. augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis V. Poķis,

piedaloties pieteicējam - *B.K.* un atbildētājas - Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ģenerālprokuratūras pilnvarotai pārstāvei Lienei Januševskai
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu pēc *B.K.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikuma par Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta (turpmāk arī – atbildētājs) 2004. gada 22. oktobra lēmuma Nr. 3/2-260-03 atcelšanu un zaudējumu atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2004. gada septembrī pieteicējs vērsās Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūrā ar sūdzību par Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pantā noteikto tiesību uz savlaicīgu lietas izskatīšanu, pārkāpumiem, jo no 1999. gadā ierosinātajā krimināllietā viņš esot bijis aizdomās turamā statusā vairāk kā piecus gadus. *B.K.* prasīja risināt jautājumu arī par kompensācijas izmaksu.

[2] 2004. gada 22. oktobrī LR Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskais departaments pieņēma lēmumu, ar kuru atteica izmaksāt kompensāciju, pamatojoties uz šādiem argumentiem:

[2.1] 1999. gada aprīlī tika ierosinātas trīs krimināllietas, kurās *B.K.* turēja aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu:

1) 1999. gada 14. aprīlī pēc Krimināllikuma 175. panta 3. daļas pazīmēm ierosināta krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* par *M.D.* piederošās automašīnas Audi 80 (vn./*dzēsts valsts reģistrācijas numurs/*) zādzību, kas notika 1999.gada 4.aprīlī

2) 1999. gada 22. aprīlī pēc Krimināllikuma 183. panta 1. daļas pazīmēm ierosināta krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* par naudas pieprasīšanu no *M.D.*, piedraudot izjaukt rezerves daļās 1999. gada 4. aprīlī nozagto automašīnu Audi 80 (vn. */dzēsts valsts reģistrācijas numurs/*)

3) 1999. gada 27. aprīlī pēc Krimināllikuma 253. panta 1. daļas pazīmēm ierosināta krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* par narkotisko vielu, kuras atrastas pieteicēja vadītās automašīnas BMW salonā neatļautu iegādāšanos, glabāšanu un pārvadāšanu

[2.2] 1999. gada 29. aprīlī krimināllietas Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* un Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* tika apvienotas vienā izmeklēšanā

– krimināllietā Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/*. Šajā lietā Zemgales apgabaltiesa taisīja notiesājošu spriedumu 1999. gada 29. novembrī, atzīstot par vainīgu izdarītajā noziegumā arī *B.K.*.

[2.3] 1999. gada 22. aprīlī krimināllietā Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/ B.K.* tika aizturēts, taču 24. aprīlī, pamatojoties uz Jelgavas rajona tiesas tiesneša lēmumu, *B.K.* tika piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums – līdz 1999. gada 30. aprīlim ieskaitot.

[2.4] Krimināllietā Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pret *B.K.* apsūdzība netika celta un 2003. gada 14. augustā izziņas izdarītājs izbeidza minēto krimināllietu, pamatojoties uz LKPK 5. panta 1. daļas 2. punktu. 2004. gada 8. oktobrī Jelgavas pilsētas prokuratūras prokurors šo lēmumu atcēla uz atzina par nepamatotu, taču ar šo lēmumu netika atsācies aizdomās turēšanas process, jo drošības līdzeklis netika piemērots.

[2.5] 2004. gada 12. augustā Jelgavas PRPP krimināllietā Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pieņemts lēmums par noziedzīga nodarījuma pārkvalificēšanu un krimināllietas izbeigšanu. Ar šo lēmumu noziedzīgs nodarījums pārkvalificēts no Krimināllikuma 175. panta 3. daļas un 175. panta 1. daļu, krimināllieta daļā par automašīnas zādzības faktu pret Jums izbeigta, pamatojoties uz KPK 5. panta 1. daļas 2. punktu, bet krimināllieta izbeigta vadoties no LKPK 5. panta.1. daļas 3. punkta.

[2.6] Kā redzams no Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 1999. gada 29. novembra sprieduma krimināllietā Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/*, tiesa, nosakot sodu – brīvības atņemšanu, ieskaitīja soda izciešanas laiku, kuru pavadījāt apcietinājumā no 1999. gada 22. aprīļa līdz 1999. gada 30. aprīlim, līdz ar to nav likumīga pamata atlīdzības saņemšanai.

[3] 2004. gada 26. oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums ar lūgumu piedzīt no Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras zaudējumus LVL 1459, 77 apmērā, pamatojoties uz šādiem argumentiem:

[3.1] 1999. gada 22. aprīlī pieteicējs tika aizturēts un ar 1999. gada 24. aprīļa Jelgavas pilsētas tiesas lēmumu tika apcietināts sakarā ar aizdomām par automašīnas „Audi" zādzību, pēc Krimināllikuma 175.panta 1.daļas. 1999. gada 30. aprīlī drošības līdzeklis – apcietinājums – pārtrauca savu darbību, jo likumā noteiktajā termiņā netika gūti vainu apstiprinoši pierādījumi.

[3.2] Krimināllietas Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* izmeklēšana ilga 4 gadus un gandrīz 4 mēnešus.

[3.3] 2003. gada 15. augustā tika saņemts paziņojums, ka krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* attiecībā uz *B.K.* ir izbeigta, taču 2003. gada 8. oktobrī pieteicējam tika paziņots, ka krimināllieta ir atjaunota. Taču ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora 2004. gada 13. augusta lēmumu Nr. 4-1173/04 krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* tika izbeigta, jo ir iestājies kriminālatbildības noilguma termiņš.

[3.4] Apcietinājumā pavadītais laiks par aizdomām par automašīnas „Audi" zādzību netika ieskaitīts soda termiņā par izspiešanu. Termiņš, kuru pavadīju apcietinājumā (no 1999. gada 22. aprīlim līdz 1999. gada 30. aprīlim) ir

ieskaitīts soda izciešanas termiņā spriedumā par citu krimināllietu - sakarā ar izspiešanu, nevis automašīnas zādzību.

[3.5] Līdz ar to atbildētājs ir aizkāris cilvēktiesības, kas saskaņā ar LR Satversmes 92. pantu dod pilnu tiesisku pamatu piedzīt no atbildētāja atbilstīgu atlīdzinājumu.

[3.6] Zaudējumus veido 40, 5 stundu ilgs vidēji sarežģīts juridiskais darbs, kuru pieteicējs veica, lai sagatavotu 18 procesuālus dokumentus uz A4 lapām, kur 8 stundu likme ir LVL 50. Kā arī LVL 1106, 64 kā atlīdzība par morālo kaitējumu.

[4] Atbildētājs savā rakstveida paskaidrojumā, kas administratīvajā rajona tiesā saņemts 2006. gada 10. jūlijā, pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz šādiem argumentiem :

[4.1] Pieteicēja prasījums par zaudējumu atlīdzību par apcietinājumā pavadīto laiku no 1999. gada 22. aprīlim līdz 1999. gada 30. aprīlim ir nepamatots, jo 2004. gada 12. augustā Jelgavas PRPPP krimināllietā Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pieņemts lēmums par noziedzīga nodarījuma pārkvalificēšanu no KL 175. panta daļas uz KL 314. panta 1. daļas, tas ir par mantas iegādāšanos vai realizēšanu, zinot, ka tā iegūta noziedzīgā kārtā. Šī krimināllieta, attiecībā uz pieteicēju, izbeigta pamatojoties uz KPK 5. panta 9. punktu, jo ar Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2000. gada 22. februāra spriedumu (lietā Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/*) *B.K.* jau tika atzīts par vainīgu un piespriests sods ar brīvības atņemšanu uz 1, 6 gadiem. Tiesa, nosakot sodu pieteicējam, ieskaitīja soda izciešanas laiku, kuru pieteicējs pavadīja apcietinājumā no 1999. gada 22. aprīlim līdz 1999. gada 19. novembrim.

[5] Tiesas sēdē pietiecējs pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata, bet atbildētāja pārstāvis pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, iepazīstoties ar lietas materiāliem, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējot lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir noraidāms.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 250. panta pirmo daļu, tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai:

1) administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus;

2) administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām;

3) administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības.

[7] Pieteicējs pieteikumā tiesā ir lūdzis piedzīt no atbildētāja 1459, 77 Ls, kas sastāv no 353, 13 Ls zaudējumu un morālā kaitējuma Ls 1106, 64 apmērā atlīdzības. Par zaudējuma atlīdzības pamatu pieteicējs ir noradījis divus atsevišķus pamatus :

1) krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* ir tikusi ilgstoši izskatīta un tikai 2004.gadā izbeigta (vairāk nekā četri gadi), kā rezultātā pieteicējam ir radušies morālie un materiālie zaudējumi un ir izdarīts Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta pārkāpums;

2) pieteicējs turēts apcietinājumā par krimināllietu, kas vēlāk izbeigta.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 149. pantu, pierādījumi administratīvajā lietā ir ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti administratīvā procesa dalībnieku prasījumi un iebildumi, kā arī ziņas par citiem faktiem, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā.

Ar lietas materiāliem konstatējami turpmāk minētie faktiskie apstākļi:

[8.1] 1999. gada 22. aprīlī pieteicējs aizturēts, pamatojoties uz aizdomām par nozieguma izdarīšanu pēc Krimināllikuma 175. panta 3. daļas. (*lietas 144., 145. lapa*).

[8.2] 1999. gada 24. aprīlī Jelgavas tiesas tiesnese pieņēma lēmumu, ar kuru pieteicējam piemēroja drošības līdzekli – apcietinājumu līdz 1999. gada 30. aprīlim, par noziegumu, kas noteikts Krimināllikuma 175. panta 3. daļā (*lietas 146. lapa*).

[8.3] 1999. gada 30. aprīlī Jelgavas pilsētas prokurore ar lēmumu atcēla uzlikto drošības līdzekli, jo likumā noteiktā kārtībā nav celta apsūdzība (*lietas 147. lapa*).

[8.4] 1999. gada 30. aprīlī Jelgavas pilsētas tiesas tiesnesis, izskatot krimināllietas Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* materiālus, nolēma piemērot pieteicējam drošības līdzekli – apcietinājumu.

[8.5] 1999. gada 29. novembrī Zemgales apgabaltiesa pieņēma spriedumu lietā Nr. 1-11473 *B.K.* apsūdzībā pēc Latvijas Krimināllikuma 183. panta 1. daļas, 253. panta 4. daļas un 314. panta 1. daļas. Ar spriedumu *B.K.* atzīts par vainīgu nozieguma izdarīšanā, nosakot sodu – brīvības atņemšanu uz pieciem gadiem bez mantas konfiskācijas ar policijas kontroli uz 2 gadiem. Soda izciešanas sākumu skaitīt no 1999. gada 29. novembra un ieskaitīt soda izciešanas laiku, kuru tas pavadījis apcietinājumā no 1999. gada 22. aprīļa līdz 1999. gada 29. novembrim (*lietas 152. - 158. lapa*).

[8.6] 2000. gada 22. februārī Augstākās tiesas Krimināllietu palāta izskatīja pieteicēja apelācijas sūdzību un atcēla Zemgales apgabaltiesas 1999. gada 29. novembra spriedumu daļā par *B.K.* notiesāšanu pēc KL 183. panta 1. daļas un galīgā soda noteikšanu pēc nozieguma kopības. Atzina par vainīgu *B.K.* nozieguma izdarīšanā , kas paredzēts KL 314. panta 1.daļā un sodīt viņu ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 6 mēnešiem. Noteica galīgo sodu – brīvības atņemšanu uz 3 gadiem ar policijas kontroli uz 2 gadiem, pārējā daļā spriedumu atstāja negrozītu (*lietas 159., 160. lapa*).

[8.7] 2003. gada 15. augustā Valsts policijas Jelgavas pilsētas un rajona policijas pārvalde nosūtīja paziņojumu pieteicējam, norādot, ka krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* ir izbeigta daļā, pamatojoties uz LKPK 5. panta 2. daļu (*lietas 16. lapa*).

[8.8] 2003. gada 8. oktobrī Jelgavas pilsētas prokuratūra nosūtīja vēstuli pieteicējam, norādot, ka krimināllietas Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pārbaudes rezultātā tika atcelts Jelgavas PRPP Kriminālpolicijas inspektora lēmums par krimināllietas Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* izbeigšanu daļā attiecībā pret *B.K.*. Krimināllietā notiek pirmstiesas izmeklēšana (*lietas 17. lapa*).

[8.9] 2004. gada 12. augustā Jelgavas PRPP KP inspektors pieņēma lēmumu ar kuru nolēma krimināllietu Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pēc Krimināllikuma 175. panta 3. daļas pārkvalificēt uz Krimināllikuma 175. panta 1. daļu un izbeigt lietu šajā daļā, noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ. Krimināllietu Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pēc Krimināllikuma 314. panta 1. daļas izbeigt, vadoties pēc LKPK 5. panta 9. punkta (*lietas 49., 150. lapa*).

[8.10] 2004. gada septembrī pieteicējs vērsās Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūrā ar trīs sūdzībām par Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pantā noteikto tiesību uz savlaicīgu lietas izskatīšanu, pārkāpumiem, jo no 1999. gadā ierosinātajā krimināllietā viņš esot bijis aizdomās turamā statusā vairāk kā piecus gadus. *B.K.* prasīja risināt jautājumu arī par kompensācijas izmaksu (*lietas 135. - 140. lapa*).

[8.11] 2004. gada 22. oktobrī LR Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskais departaments pieņēma lēmumu Nr. 3/2-260-03, ar kuru atteica izmaksāt kompensāciju, jo nav konstatējams Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta pārkāpums. Tāpat atbildētājs atteica samaksāt zaudējumus, jo saskaņā ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" zaudējumi nav nodarīti, tāpēc, ka apcietinājumā pavadītais laiks ir ieskaitīts sodā par brīvības atņemšanu (*lietas 141. - 143. lapa*)

[9] Pieteicējs gan pieteikumā, gan tiesas sēdē uzsvēra, ka krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* ir tikusi ilgstoši izskatīta un tikai 2004. gadā (tas ir gandrīz piecus gadus pēc tam, kad viņš tika apcietināts) izbeigta, kā rezultātā pieteicējam ir radušies morālie un materiālie zaudējumi un ir izdarīts Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta pārkāpums.

[9.1] No lietas materiāliem redzams, ka Administratīvā rajona tiesa 2005. gada 5. decembra lēmumā atteica pieņemt pieteicēja pieteikumu, jo administratīvās tiesas kontrolei nav pakļauti kriminālprocesuālie lēmumi un kriminālprocesuāla rakstura darbības. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2006. gada 30. marta lēmumu ir atstāts spēkā Administratīvās rajona tiesas lēmums šajā daļā, norādot, ka

[7] (..) Administratīvajam procesam ir pakļautas tikai tādas prokuratūras darbības, kas nav saistītas ar tiesu varas funkciju veikšanu. Konkrētajā gadījumā pieteicēja pārsūdzētā iestādes rīcība ir darbības (bezdarbība), ko tā pieteicēja ieskatā veic (pienācīgi neveic) atbilstoši kriminālprocesuālajām normām. Šajā gadījumā prokuratūra ir tiesu varas iestāde un tāpēc prasījums par Ģenerālprokuratūras nepietiekamu kontroles veikšanu pār pirmstiesas izmeklēšanu krimināllietā nav pakļauts administratīvās tiesas kontrolei un

tiesnese pareizi atteikusi pieņemt pieteikumu minētajā daļā, pamatojoties uz APL 191. panta pirmās daļas 1.punktu.

[9.2] Zaudējumu atlīdzības prasījumi pēc savas būtības ir civiltiesisks prasījums. Arī gadījumos, ja zaudējumu atlīdzības prasījums balstās uz kriminālprocesuālu darbību pārvērtēšanu, zaudējumu atlīdzības prasījumi ir izskatāmi vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tikai likumā konkrēti noteiktos gadījumos zaudējumu atlīdzības izmaksas izvērtēšana ir nodota, sākotnēji iestādei un pēc tam Administratīvajai rajona tiesai.

[9.3] Likums „Par izziņas iestāde, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 7. pants nosaka, kādos gadījumos Tieslietu ministrija vai Ģenerālprokuratūra lemj par zaudējumu atlīdzību. Savukārt 8. panta pirmā daļa nosaka, ka iestādes lēmumu var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Zaudējumu atlīdzināšanas gadījumi, kurus izskata likuma „Par izziņas iestāde, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" kārtībā ir noteikti 3. pantā.

Iepriekš minētajās likuma normās nav norādīts, ka Ģenerālprokuratūra vai cita iestāde un pēc tam Administratīvā rajona tiesa var vērtēt zaudējumu atlīdzības prasījumus, kas pamatojas ar faktu, ka kriminālllietas izmeklēšana ir bijusi nesamērīgi ilgstoša.

[9.4] No iepriekš minētā secināms, ka Administratīvā rajona tiesa nav tiesīga pārbaudīt prasījumus par zaudējumu atlīdzību, kas tiek pamatoti ar ilgstošu kriminālprocesu, jo Administratīvā rajona tiesa neizvērtē kriminālprocesuālo darbību pareizību, pieļaujamību un citus apstākļus.

[9.5] Ņemot vērā, ka pieteicēja prasījums šajā daļā jau tika noraidīts ar Administratīvās apgabaltiesas 2006. gada 30. marta lēmumu šajā lietā, tad tiesai nav atkārtoti jāpārvērtē pieteicēja tiesas sēdē paustie argumenti saistībā ar šādu zaudējumu atlīdzības pamatojumu.

[10] Pieteicējs gan savā pieteikumā, gan tiesas sēdē uzsvēra, ka tam nodarīti zaudējumi un morālais kaitējums, jo viņš turēts apcietinājumā par kriminālllietu, kas vēlāk izbeigta.

Likumdevējs likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 7. pantā ir noteicis procesuālo kārtību, kādā veidā zaudējumu atlīdzība tiek pieprasīta un kā tiek izskatīta. Saskaņā ar minētā panta pirmo daļu, persona, kurai ir tiesības uz zaudējumu atlīdzību saskaņā ar šā likuma noteikumiem, sešu mēnešu laikā pēc attaisnojošā tiesas sprieduma spēkā stāšanās vai kriminālllietas vai administratīvās lietvedības izbeigšanas iesniedz rakstveida iesniegumu un šajā likumā paredzēto zaudējumu nodarīšanas faktu un zaudējumu apmēru apliecinošus dokumentus Ministru kabineta noteiktajā kārtībā šādām institūcijām:

1) ja persona attaisnota vai kriminālllieta izbeigta saskaņā ar tiesas nolēmumu vai izbeigta administratīvā lieta - Tieslietu ministrijai;

2) ja krimināllieta izbeigta pirmstiesas izmeklēšanas stadijā - Ģenerālprokuratūrai.

[10.1] Tiesa konstatē, ka Valsts policijas Jelgavas pilsētas un rajona policijas pārvaldes 2003. gada 15. augustā informēja pieteicēju par faktu, ka krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pēc noziedzīga nodarījuma pazīmēm, kas paredzētas Krimināllikuma 175. panta 3. daļā attiecībā pret viņu ir izbeigta daļā pēc LKPK 5. panta 2. daļu. Vēstulē norādīts, ka pieteicējam ir tiesības griezties LR Ģenerālprokuratūrā ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu, ja tādi ir radušies sakarā ar aizturēšanu un apcietināšanu no 1999. gada 22. - 30. aprīlim (*lietas 16. lapa*).

[10.2] Tiesa konstatē, ka pieteicējs šīs savas tiesības izmantoja, taču 2003. gada 8. oktobrī saņēma vēstuli no Jelgavas pilsētas prokuratūras, par to, ka krimināllietas Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* materiālu pārbaudes laikā, tika atcelts lēmums par krimināllietas izbeigšanu daļā attiecībā pret pieteicēju.

Pieteicējs vērsās Ģenerālprokuratūrā ar iesniegumu par zaudējuma atlīdzību, taču ar Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta 2003. gada 16. oktobra lēmumu Nr. 5A-139-03/7a pieteicējam tika atteikts atlīdzināt zaudējumus, norādot, ka lēmums par krimināllietas izbeigšanu vēl nav pieņemts, tātad nav iestājušies likumā noteiktie pamati.

[10.3] 2004. gadā 12. augustā Jelgavas PRPP KP inspektors A. Koteļņikovs pieņēma lēmumu par krimināllietas Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pārkvalificēšanu un izbeigšanu (*lietas 149. - 151. lapa*).

[10.4] Pieteicējs 2004. gada septembrī vērsās Ģenerālprokuratūrā ar trīs iesniegumiem, kuros norādīja uz faktu, ka ir pārkāptas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pantā noteiktās viņa tiesības uz savlaicīgu lietas izskatīšanu un nepamatotu turēšanu apcietinājumā, jo no 1999. gadā ierosinātajā krimināllietā viņš esot bijis aizdomās turamā statusā vairāk kā piecus gadus. *B.K.* prasīja risināt jautājumu arī par kompensācijas izmaksu.

[10.5] Atbildētājs izskatīja šos iesniegumus un 2004. gada 22. oktobrī pieņēma lēmumu Nr. 3/2-260-03 norādot, ka nav konstatējams Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta pārkāpums un lēma par zaudējumu noraidīšanu, jo saskaņā ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" zaudējumi nav nodarīti, tāpēc, ka apcietinājumā pavadītais laiks ir ieskaitīts sodā par brīvības atņemšanu.

[10.6] Apkopojot iepriekš teikto tiesa konstatē, ka pieteicējs ir vērsies iestādē par zaudējuma un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, taču nav ievērojis likumdevēja noteikto procedūru un kārtību.

[10.7] Tiesa vērtējumā ir saprātīgi skatīt lietu pēc būtības, kaut arī formālā procedūra par zaudējuma atlīdzību nav pilnumā ievērota. Pieteicējs no savas puses ir centies ievērot pirmstiesas izskatīšanas kārtību, tāpat arī atbildētājs ir izskatījis prasījumu par kompensācijas izmaksu pēc būtības.

[11] Saskaņā ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 5. panta trešo daļu, personai ir tiesības celt prasību par tāda morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas radies izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā. Tā izskatāma tiesā civilprasības kārtībā.

Pamatojoties uz šo pantu un saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 282. panta pirmo punktu, kas paredz, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā, administratīvā rajona tiesa izbeidz tiesvedību attiecībā uz morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Tiesa norāda, ka pieteicējam ir tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā ar šādu prasības pieteikumu likumā noteiktā kārtībā un termiņos.

[12] Saskaņā ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2. pantu, tiesiskais pamats nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai ir:

1) attaisnojošs tiesas spriedums neatkarīgi no attaisnošanas motīviem;

2) krimināllietas izbeigšana personu reabilitējošu apstākļu dēļ;

3) administratīvā aresta atzīšana par nelikumīgu un administratīvās lietvedības izbeigšana.

Saskaņā ar Satversmes tiesas 2001. gada 5. decembra spriedumu lietā Nr. 2001-07-0103 noteikto,

3. (..) Likuma "Par zaudējumu atlīdzināšanu" adresātu noteikšanas kritērijs ir personas vainas neesamība, tādējādi tas attiecas uz tām personām, kuru brīvība bijusi ierobežota apcietinājuma dēļ, bet kuras nav vainīgas noziedzīgā nodarījumā (..)..

Pamatojoties uz iepriekš citēto tiesību normu un Satversmes tiesas atziņu, tiesa konstatē, ka zaudējumu atlīdzināšanai viens no pamatiem ir krimināllietas izbeigšana personas vainas trūkuma dēļ.

[12.1] Tiesa konstatē, ka

1) 1999. gada 22. aprīlī pieteicējs aizturēts, pamatojoties uz aizdomām par nozieguma izdarīšanu pēc Krimināllikuma 175. panta 3. daļas.

2) 1999. gada 24. aprīlī Jelgavas tiesas tiesnese pieņēma lēmumu, ar kuru pieteicējam piemēroja drošības līdzekli – apcietinājumu līdz 1999. gada 30.aprīlim, par noziegumu, kas noteikts Krimināllikuma 175. panta 3. daļā

3) 1999. gada 29. novembrī Zemgales apgabaltiesa pieņēma spriedumu lietā Nr. 1-11473 *B.K.* apsūdzībā pēc Latvijas Krimināllikuma 183. panta 1.daļas, 253. panta 4. daļas un 314. panta 1. daļas. Ar spriedumu *B.K.* atzīts par vainīgu nozieguma izdarīšanā, nosakot sodu – brīvības atņemšanu uz pieciem gadiem bez mantas konfiskācijas ar policijas kontroli uz 2 gadiem. Soda izciešanas sākumu skaitīt no 1999. gada 29. novembra un ieskaitīt soda izciešanas laiku, kuru tas pavadījis apcietinājumā no 1999. gada 22. aprīļa līdz 1999. gada 29. novembrim.

4) 2004. gada 12. augustā Jelgavas PRPP KP inspektors pieņēma lēmumu ar kuru nolēma krimināllietu Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pēc Krimināllikuma 175. panta 3. daļas pārkvalificēt uz Krimināllikuma 175. panta 1. daļu un izbeigt lietu šajā daļā, noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ. Krimināllietu Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pēc Krimināllikuma 314. panta 1. daļas izbeigt, vadoties pēc LKPK 5. panta 9. punkta.

[12.2] Tiesa konstatē, ka 2004. gada 12. augustā lēmumā „Par krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* pārkvalificēšanu uz izbeigšanu" nolēmuma daļā attiecībā uz krimināllietas izbeigšanu pēc Krimināllikuma 175. panta 1. daļas ir minēts iemesls – noziedzīga nodarījuma sastāva trūkums. Tomēr no lēmuma teksta izriet, ka krimināllieta šajā daļā izbeigta uz cita, tiesas ieskatā, galvenā pamata – noilguma dēļ (pamatojoties uz Krimināllikuma 56. panta 3. daļu un Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 5. panta 3. daļu). Par to liecina lēmuma konstatējošā daļa, kas nosaka, ka:

Saskaņā ar Krimināllikuma 7. p., 175. p. 1. d. s paredzētais noziedzīgais nodarījums ir mazāk smags noziegums un saskaņā ar KL 56. p. 3. d., pēc pieciem gadiem no mazāk smaga nozieguma izdarīšanas dienas iestājas kriminālatbildības noilgums. Pie šādiem apstākļiem tika konstatēts LKPK 5. p. 3. d. paredzētais apstāklis, kas nepieļauj tiesvedību krimināllietā, jo noilgums minētajā krimināllietā pēc KL 175. p. 1. d. paredzētā noziedzīgā nodarījuma iestājies 04.04.2004 (lietas 149. - 151. lapa).

Pamatojoties uz iepriekš teikto, tiesa uzskata, ka krimināllieta Nr. */dzēsts krimināllietas numurs/* daļā pēc Krimināllikuma 175. panta 1. daļas ir izbeigta noilguma dēļ.

[12.3] Tāpat tiesa konstatē, ka apcietinājumā pavadītais laiks no 1999. gada 22. aprīļa līdz 1999. gada 30. aprīlim saskaņā ar 1999. gada 29. novembrī Zemgales apgabaltiesā pieņemto spriedumu lietā Nr. 1-11473 ir ieskaitīts soda izciešanas laikā (*lietas 152. - 158. lapa*).

[12.4] Pamatojoties uz iepriekš teikto, tiesa uzskata, ka nav iestājušies likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2. pantā noteiktie zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskie pamati. Līdz ar to pieteicēja prasījums par zaudējumu atlīdzību ir noraidāms.

[13] Tāpat tiesa uzskata, ka pieteicējs nav pierādījis zaudējumu esamību, jo apcietinājumā pavadītais laiks ir ieskaitīts soda izciešanas laikā. Pieteicēja norādītie zaudējumi ir saistīti vienīgi ar pieteicēja laika patēriņu, iniciējot tiesvedības procesu.

[14] Apkopojot iepriekš teikto, tiesa secina, ka nav pamata apmierināt pieteicēja prasījumu par zaudējumu atlīdzību, savukārt tiesvedība daļā par morālā kaitējuma atlīdzību ir izbeidzama, jo šāds prasījums nav skatāms administratīvā procesa kārtībā.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā iepriekš teikto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. - 251., 253. panta pirmo un piekto daļu, 282. panta 1. punktu, tiesa

nosprieda:

Noraidīt *B.K.* pieteikuma par Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta 2004. gada 22. oktobra lēmuma Nr. 3/2-260-03 atcelšanu un zaudējumu atlīdzināšanu.

Izbeigt tiesvedību daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnesis V.Poķis